

Lezing door Olivier Maeterlinck – Sabam for Culture Gent – ComAV-dag – 15 sept 2024

Inleiding

Ik wil dat er geen enkele drempel is tussen ons (*Maeterlinck plaatst zich makkelijk op een stoel voor de voorziene lessenaar*). Het is belangrijk dat Sabam de dialoog aangaat met haar leden en daarom wil ik ComAV bedanken om mij uit te nodigen voor dit event. Evenementen als deze zijn een manier om onze leden, auteurs, componisten en ook uitgevers, te informeren en feedback te krijgen. Die mag hard, maar moet constructief zijn. Feedback waar we mee aan de slag kunnen. Die informatie die we krijgen van jullie helpt ons om de werking van Sabam te verbeteren. Dit zowel voor het beheer van jullie rechten, als ook voor het Cultureel Fonds waarover ik het wil hebben.

De historiek

Het jaar 1981. Toen is de VZW Belgische Artistieke Promotie (BAP) opgericht door Sabam om het Belgisch repertoire te promoten. Het toenmalig budget was 500.000 Belgische Frank. We spreken dus over een budget van 12.500 € dat toen beschikbaar werd gemaakt om voornamelijk evenementen te organiseren en te ondersteunen en kleine beurzen te geven aan de leden-auteurs.

Meer dan 40 jaar later is de VZW verveld in een intern Fonds, dat Sabam for Culture heet. In 2024 beschikte dit cultureel fonds over een budget van meer dan 1,2 miljoen euro en dat voor muziek alleen. Drie personen werken voltijds om de aanvragen tot partnership te behandelen, het verwerken en opvolgen van beursaanvragen en opleidingen te organiseren.

Drie pijlers

Het fonds bestaat uit drie pijlers. Ik ga straks inzoomen op de beurzen, maar die drie pijlers zijn belangrijk omdat die deel uitmaken van de nieuwe visie van Sabam for Culture en omdat ze helpen om duidelijk te maken wat de opdracht van dat fonds is.

1) Partnerships

Een eerste pijler bestaat uit de partnerships. Je moet de invulling daarvan breed zien. Sabam sluit partnerships met omroeporganisaties, organisatoren van culturele events of met federaties, zoals Comav. Die partnerships zorgen dat we samen met één of meerdere partners werken op een viertal assen.

Vooreerst willen we zorgen dat het metier van de auteur/componist meer erkenning krijgt en zichtbaarder wordt. Door technologie kwam de productie en de distributie van opnames meer op de voorgrond en schoof de creatie van muziek en hierdoor ook het beroep van de auteur/componist meer en meer naar de achtergrond. Wij maken er een punt van om die auteur/componist via het partnership weer op de voorgrond te laten treden. Het is voor ons dus belangrijk het metier opnieuw op de voorgrond te brengen, want Sabam wordt regelmatig geassocieerd met de uitvoerende kunstenaar, met de muzikant, de artiest, terwijl ze de scheppende kunstenaar vertegenwoordigt.

Een tweede belangrijke as is zorgen dat de partner een platform aanbiedt die bijkomende exploitatie genereert. Bijkomende exploitatie, wat bedoelen we daarmee? Het is niet voldoende dat bijvoorbeeld een festival een aanvraag doet omdat ze veel Belgisch repertoire speelt, of veel repertoire van Sabam zou spelen. We verwachten dat via een activiteit van een partner nieuwe mogelijkheden of kansen worden gecreëerd voor dat repertoire, voor die auteur/componist, bijvoorbeeld door zijn repertoire te laten horen aan (buitenlandse) professionals die er dan eventueel mee aan de slag gaan. Zowel in binnen- als buitenland. Dat is eigenlijk de insteek.

De derde as is dat partners ook investeren in nieuw repertoire, dus zorgen dat er nieuwe werken worden gecreëerd.

Tenslotte is de vierde as zorgen dat er meer connectie wordt gemaakt tussen enerzijds Sabam als organisatie en haar leden, auteurs en componisten. Soms vergeten de auteurs/componisten dat ze vennoot zijn van Sabam, en dus samen eigenaar zijn van Sabam. De vergoeding die Sabam uitbetaalt mag eigenlijk beschouwd worden als de uitbetaling van een dividend die voortkomt uit de valorisatie van hun rechten. Daar mag je het eigenlijk mee vergelijken. Sabam betaalt die vergoeding aan haar vennoten. Dat zijn de auteurs en de componisten. De connectie tussen de organisatie en haar leden willen we herstellen.

2) Opleidingen

Dan, een tweede belangrijke pijler naast de partnerships, zijn de opleidingen en de adviesverlening.

Die adviesverlening verloopt in samenwerking met het departement ledenrelaties en de juridische dienst en daar ga ik vandaag niet dieper op in. Momenteel zijn we deze verder aan het uitbouwen in samenwerking met deze diensten.

Opleiding is ook een belangrijke vorm van steun aan onze auteurs. Wij bieden samen met een aantal partners zoals Amplo, Cultuurloket, Vibe, Kunstenpunt,... opleidingen aan onze auteurs/componisten. Het doel is hen meer weerbaar te maken door hen te informeren over de sector, zakelijke skills aan te leren en tools te geven om hun creatieve werken beter te valoriseren. Zo geven we hen meer kansen om van hun kunst te leven en een professionele loopbaan uit te bouwen. Dat is niet eenvoudig. Weinig scheppende kunstenaars kunnen van hun auteursrechten leven. Daarom ontwikkelen componisten ook andere betaalde activiteiten zoals door als uitvoerende kunstenaar op te treden of muziekles te geven.

Die opleidingen zijn heel belangrijk om auteurs/componisten te doen beseffen dat hun creaties rechten bevatten en dat die rechten een waarde hebben. Het is dus belangrijk dat zij zich laten vergoeden voor hun prestatie, maar ook dat zij dankzij het behoud van die rechten vergoed worden voor de exploitatie van hun creatieve werk.

3) Beurzen – De financiering

Dan kom ik nu tot de beurzen. Voordat ik het specifiek over die beurzen heb, zou ik even iets willen vertellen over de financiering van het cultureel fonds van Sabam.

De financiering van Sabam for Culture gebeurt met auteursrechten. Er wordt van de vergoeding voor auteursrechten die Sabam int, zowel voor haar eigen auteurs als voor buitenlandse auteurs, wiens rechten zij vertegenwoordigt in België, op bepaalde rechten 10% afgehouden. De Europese wetgeving laat beheersmaatschappijen namelijk toe om tot 10% van de geïnde auteursrechten af te houden voor sociale, culturele en/of educatieve doeleinden.

Met die 10% gebeuren twee dingen. Enerzijds wordt het Sociaal Fonds gefinancierd. De 10% afhouding op de rechten van de leden van Sabam gaat integraal naar hun individuele reserve van het Sociaal Fonds. Dat is eigenlijk een spaarpotje dat elk lid van Sabam opbouwt en ontvangt op 1 januari van het jaar dat volgt op zijn of haar zestigste verjaardag.

Nu zegt u, ja maar 10% van mijn rechten afhouden als ik 25 ben, en ik moet wachten tot mijn 60ste ? Dat spaarpotje, wat is dat nog waard op mijn 60ste.

Het bedrag in het sociaal fonds wordt elk jaar verhoogd met een percentage dat door het bestuursorgaan van Sabam wordt bepaald. Dat maakt dat op uw 60ste het bedrag in uw individuele reserve in ieder geval veel hoger zal zijn dan de som van de afhoudingen.

Hoe wordt die verhoging gefinancierd? Die wordt eigenlijk volledig betaald met de afhouding op rechten van buitenlandse auteurs omdat, zoals reeds gezegd, de afhouding van de 10% van de leden van Sabam integraal naar de individuele reserve van het Sociaal Fonds gaat.

Met een deel van de afhouding van rechten van buitenlandse auteurs wordt ook Sabam for Culture gefinancierd. Daarom moeten wij zorgen dat het geld ook ten goede komt aan de verspreiding en de exploitatie van ons repertoire in het buitenland. Een beurs of een steun voor export van werken van leden van Sabam maakt dat die werken in het buitenland worden uitgevoerd, waarvoor zij de inning en de verdeling doen.

Beurzen – Hoe? Wat?

Sinds het ontstaan van Sabam For Culture zet Sabam meer in op beurzen. Zo steunen we individuele auteurs /componisten rechtstreeks in hun creatie of in de promotie van hun werken of in de export ervan. Ook in de professionalisering, in de zin dat zij daarmee bepaalde opleidingen financieren.

De beurzen zullen altijd een aanvullende of een complementaire financiering zijn, dus ze zullen nooit 100% van de kosten dekken, maar ze zijn wel cumulatief. Als je bijvoorbeeld van de Vlaamse overheid een bepaalde steun krijgt, wil dat niet zeggen dat je daarom geen beurs zou krijgen. Er zal wel rekening mee gehouden worden, maar je kan nog altijd een beurs krijgen.

Dus als je een beurs aanvraagt en de kosten zijn 1000 euro, dan zal Sabam for Culture daar 500 euro aan bijdragen omdat we ook voor een stuk een inspanning van de auteur/componist vragen om te investeren in zijn pf haar eigen artistieke activiteit.

Beurzen – Toelichtingspagina

We hebben een pagina gemaakt die ik in deze week doorgestuurd heb naar ComAV en die dan ook op hun site zal verschijnen. Daarbij geven we specifiek uitleg bij elke beurs waarvoor klassieke componisten in aanmerking kunnen komen.

Die beurzen evolueren ook met de tijd. dus als je van mening bent dat een bepaalde beurs niet meer tegemoetkomt aan de praktijk in de sector, laat het ons alsjeblieft weten.

Wij werken met een commissie. Die bestaat de helft uit externe en de helft uit interne leden. Die beslist over de partnerships maar die beslist ook over de voorwaarden van de beurzen. Dat wil zeggen als we bepaalde criteria van die beurzen willen wijzigen we dat moeten voorleggen aan die commissie. Dat gebeurt ook regelmatig.

Elke commissievergadering worden er wel twee tot drie beurzen voorgelegd. Geef ons dus feedback, niet alleen hier vandaag, maar ook als die toelichtingspagina verschijnt op de ComAV-site! Wij nemen die graag in overweging en desgevallend leggen we die voor aan de commissie.

Wij proberen met die beurzen zoveel mogelijk auteurs/componisten te helpen in hun artistieke activiteit. De meeste aanvragen voor beurzen worden ook toegekend.

Die toekenningscriteria zijn misschien wel strikt, maar die kunnen aangepast worden zoals ik al zei. Als je aan die criteria voldoet en in de meeste gevallen is dat zo, dan krijg je die beurs. Op de 700 beurzen die we vorig jaar hebben uitgereikt zijn er misschien een 20, 30-tal die werden geweigerd. Meestal omdat de stavingstukken ontbreken.

Antwoord op een vraag over de termijn van aanvragen: Voor de muziekbeurzen zijn er geen indiendata, dus die kunnen tot op heden continu aangevraagd worden. De termijn tussen de aanvraag en de toekenning is ongeveer een 10-tal werkdagen.